

Отримано: 30 серпня 2017 р.

Прорецензовано: 08 вересня 2017 р.

Прийнято до друку: 18 вересня 2017 р.

e-mail: tsystan.ira@ukr.net

DOI: 10.25264/2311-5149-2017-6(34)-79-81

Цистан І. В. Використання інвестиційного потенціалу банків України в умовах глобалізації / І. В. Цистан // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. – Острог: Вид-во НУ«ОА», вересень 2017. – № 6(34). – С. 79–81.

УДК: 336.71

JEL-класифікація: G 240

Цистан Ірина Василівна,
аспірант, ДВНЗ «Університет банківської справи»

ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У статті досліджено підходи до визначення інвестиційного потенціалу банків. Обґрунтовано необхідність включення інвестиційного потенціалу банків як складової фінансового потенціалу банків, який є складовою сукупного фінансового потенціалу країни. Проаналізовано необхідність активної участі вітчизняних банків у міжнародній інвестиційній діяльності. Розглянуто можливості використання інвестиційного потенціалу банків в умовах глобалізації для розвитку економіки держави.

Ключові слова: глобалізація, міжнародна інвестиційна діяльність, інвестиційний потенціал, банківська система.

Цистан Ірина Васильевна,
аспірант, ДВНЗ «Університет банковского дела»

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА БАНКОВ УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

В статье исследованы подходы к определению инвестиционного потенциала банков. Обоснована необходимость включения инвестиционного потенциала банков как составляющей финансового потенциала банков, который является составной совокупного финансового потенциала страны. Проанализированы необходимость активного участия отечественных банков в международной инвестиционной деятельности. Рассмотрены возможности использования инвестиционного потенциала банков в условиях глобализации для развития экономики государства.

Ключевые слова: глобализация, международная инвестиционная деятельность, инвестиционный потенциал, банковская система.

Irina Tsystan,
Ph.D. student at State Higher Education Institute «Banking University»

USE OF INVESTMENT POTENTIAL OF UKRAINIAN BANKS IN TERMS OF GLOBALIZATION

The article deals with the approaches to determining the investment potential of banks. The author substantiates the necessity of the bank's investment potential inclusion as an integral part of the bank's financial potential, which in turn is an integral part of the total financial potential of the country. The necessity of domestic banks active participation in international investment activity is analyzed. The possibilities of using the banks' investment potential to achieve the development of the state economy in the conditions of globalization are considered.

Key words: globalization, international investment activity, investment potential, banking system.

Постановка проблеми. Участь банків у реалізації міжнародних інвестиційних стратегій і задоволенні інвестиційних потреб вітчизняних суб'єктів економічної діяльності сприятиме підвищенню конкурентоспроможності країни, її зовнішньоекономічного сектору і відповідає перспективним завданням структурних перетворень, модернізації і підвищенню ефективності національного господарства. Саме тому дедалі більшого значення набуває дослідження можливостей використання інвестиційного потенціалу банків в умовах глобалізації, як однієї з передумов розвитку економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сутності та місця фінансового потенціалу банківських установ, а також його складових завжди були предметом серйозних наукових досліджень. Останнім часом ці проблеми розглядали у своїх працях вітчизняні та зарубіжні вчені та практики, серед яких О. Васюренко, Г. Лазаренкова, М. Савлук, А. Мороз і багато інших.

Вагомий внесок у дослідження проблем міжнародної інвестиційної діяльності комерційних банків та орієнтирів її розширення зробили сучасні вітчизняні та західні вчені, зокрема доцільно відзначити роботи С. Глущенко, І. Д'яконової, Т. Майорової, Д. Тарулло та ін. Проте питання ролі та можливостей використання інвестиційного потенціалу комерційних банків України в умовах глобалізації потребують ґрунтовного дослідження.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні важливості використання інвестиційного потенціалу банків для розвитку економіки держави в умовах глобалізації. Це передбачає виконання **таких завдань**: дослідження сутності інвестиційного потенціалу банків і його місця у фінансовому потенціалі країни, формування пріоритетних напрямів реалізації інвестиційного потенціалу комерційних банків міжнародній інвестиційній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Завдання інтеграції до глобалізованого фінансового простору, що стоїть перед Україною, вимагає врахування особливостей сучасної структури світової економіки, ретельного вибору та використання інструментів, які здатні забезпечити максимальну швидкість та ефективність такої інтеграції й одночасно мінімізувати можливі втрати від цього процесу. Одним із таких шляхів є інтенсифікація банківської діяльності за національні межі і зростання міжнародних банківських інвестицій.

Одним із основних індикаторів розвитку банківської системи, що характеризує ступінь довіри до банків, є рівень її капіталізації. Від якості й величини сукупного капіталу банків країни залежить надійність усієї економічної системи й динаміка її подальшого розвитку. Капітал українських банків, незважаючи на поступове зростання показника балансового капіталу, залишається досить низьким. Величина ж активів усіх українських банків є порівняно невисокою, а значить їх вплив на світовий банківський ринок досить незначний [1].

Саме тому постає необхідність врахування інвестиційного потенціалу комерційних банків. Загалом інвестиційний потенціал є системою взаємозв'язаних внутрішніх і зовнішніх джерел нагромадження капіталу суб'єктами інвестиційної діяльності. У науковій літературі існують розбіжності щодо розмежування понять «ресурси банку» та «капітал банку». На нашу думку, капітал є найбільш стабільною та керованою складовою ресурсів, які можуть бути ефективно розміщені в довгострокові інвестиційні активи. Зважаючи на це, під інвестиційним потенціалом комерційного банку слід розуміти певну структуру ресурсів у вигляді капіталу (власних коштів), а також залучених і позичених коштів.

Наукові підходи й інструментарій підвищення ефективності діяльності комерційних банків мають виняткове значення для розвитку банківської системи, окремих суб'єктів господарювання і країни загалом. Враховуючи масовість і різноманітність явищ, які описують за допомогою поняття «фінансовий потенціал», існує значна кількість визначень, які розглядають його аспекти. У зв'язку з цим можна виділити основні різноаспектні підходи до фінансового потенціалу банків: ресурсний, результативний, фактографічний, змішаний [2]. Поширеним є змішаний підхід відповідно до якого під фінансовим потенціалом банку, розуміють систему реалізованих і нереалізованих спроможностей, а також можливостей банку, що виникають у процесі економічних відносин з іншими суб'єктами, щодо максимально ефективного залучення та розміщення фінансових ресурсів для досягнення мети банку й отримання максимального фінансового результату за допомогою дефективної системи управління, враховуючи внутрішні та зовнішні умови його діяльності [3].

Розуміння фінансового потенціалу банку автори зводять до визначення сукупності ресурсів, запасів, засобів і результатів діяльності комерційних банків як капіталу, забезпечуючи зростання вартості, доходу, досягнення соціально-економічних ефектів і розвитку як окремих суб'єктів економіки, так і країни загалом у найближчій і довгостроковій перспективах [2].

Також слід враховувати специфіку фінансового потенціалу банків у складі фінансового потенціалу країни, що обумовлюється функцією перерозподілу з одних сфер різновидів обігу та використання в інші без переходу критичних меж, загрози, загибелі, руйнування. Перерозподіл полягає в тому, що фінансові ресурси, вивільнені на окремих стадіях відтворювального процесу, за допомогою банківської системи спрямовуються в інші сектори економічної системи, що прискорює обіг капіталу, сприяє прогресивному коригуванню всієї структури виробництва, створює можливості для запровадження новітніх технологій [4, с. 7], а значить сприяє розвитку інших суб'єктів економіки, зокрема зміцненню фінансового потенціалу країни.

Важливим завданням інтеграції України в міжнародну фінансову систему є її вихід на світові ринки капіталів, зокрема, з метою реалізації інвестиційного потенціалу. Незважаючи на значний рівень загальної відкритості економіки та позитивну динаміку в подальшому долученні України до світового господарства, фінансовий сектор країни відзначається низьким рівнем взаємодії із міжнародним фінансовим ринком.

Відставання інтеграції до світової економіки у фінансовому секторі потребує змін економічної політики держави з метою збільшення обсягів іноземного інвестування та кредитування. Завдання інтеграції до глобалізованого інвестиційного простору, що стоїть перед Україною, вимагає врахування особливостей сучасної структури світової економіки, ретельного вибору та використання інструментів, які здатні забезпечити максимальну швидкість та ефективність такої інтеграції й одночасно мінімізувати можливі втрати від цього процесу [5].

Ураховуючи спрямованість банківської системи України у світовий банківський простір в умовах глобалізації банківської діяльності, основними напрямками розвитку та зміцнення конкурентоспроможності вітчизняного банківського сектору, на нашу думку, мають стати: укрупнення вітчизняних банків-

ських установ шляхом злиттів і поглинань, підвищення рівня їх капіталізації та збільшення сукупних активів окремих банків і банківської системи загалом; сприяння розвитку промислових груп і реального сектору економіки за участю національних банків; участь вітчизняних банків у міжнародних банківських консорціумах.

Вагоме значення для розвитку міжнародної кредитно-інвестиційної діяльності банківського сектора має загальнодержавна економічна політика [1]. Упровадження дієвих монетарних, фіскальних і правових інструментів дасть змогу поліпшити умови ведення підприємницької діяльності, що покращить інвестиційний клімат у державі.

Також вагомим заходом, спрямованим на вдосконалення процесів ефективного використання інвестиційного потенціалу банків, є вдосконалення чинних і розробка нових нормативно-правових актів щодо банківського інвестування та, зокрема, кредитно-інвестиційної діяльності банків. Наявність єдиного підходу, чіткої стратегії та правового підґрунтя в цій сфері є важливою умовою не тільки для ефективної діяльності банківського сектора економіки, але й для соціально-економічного розвитку країни загалом.

Однак в сучасних умовах існує ряд причин, які стримують інвестиційну діяльність банків в Україні, до яких, зокрема, слід віднести: короткостроковий характер ресурсної бази банків; неплатоспроможність більшості позичальників, відсутність гарантій повернення ними кредитів і ліквідної застави; втрата довіри населення та підприємців до українських банків; високий рівень внутрішніх і зовнішніх інвестиційних ризиків, які не готові взяти на себе банки; високі відсоткові ставки за кредитами; нестабільність на валютному ринку; відсутність дієвого механізму стимулювання з боку держави.

Із метою активізації міжнародної інвестиційної діяльності банків держава має забезпечити, по-перше, можливість накопичення банками необхідних коштів; по-друге, розділити з ними ризик інвестиційної діяльності, зумовлений економічним становищем країни; по-третє, сприяти підвищенню прибутковості інвестиційної діяльності. Як свідчить практика, для того, щоб працювали інвестиції, банки повинні володіти дешевими ресурсами, які перерозподіляються від імені держави. За таких обставин актуальним є створення спеціалізованих інвестиційних банків на основі державних ресурсів, але за принципом роботи комерційних [6].

Банківська система України здатна забезпечити значний обсяг інвестиційних ресурсів, яких потребує вітчизняна економіка на сучасному етапі розвитку. Також банківська система є найбільш потужним сегментом вітчизняного фінансового сектору, на яку припадає переважна частка загальних активів фінансових установ України [1]. Інвестиційна діяльність банків та економічне зростання – це два взаємопов'язані процеси. Економічне зростання значною мірою залежить від здійснення банками інвестицій, і навпаки. Таким чином, щоб покращити інвестиційний клімат і забезпечити подальший розвиток інвестиційної діяльності банків в Україні, необхідно є розробка й обґрунтування державної інвестиційної політики, спрямованої на перетворення вітчизняних банків в активних інвесторів української економіки, яка забезпечить мобілізацію достатніх обсягів інвестиційних ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку економіки.

Висновки. Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити висновки, що інвестиційний потенціал є важливою складовою фінансового потенціалу банків, який своєю чергою активно впливає на стан фінансового потенціалу країни. Такий підхід надасть можливість комплексно досліджувати формування, функціонування та використання як інвестиційного потенціалу комерційних банків, так і його роль та значення як складової фінансового потенціалу держави.

Також слід наголосити, що в умовах глобалізації особливу увагу слід приділити діяльності банківського сектору, зокрема ефективному використанню його можливостей, зокрема активного залучення інвестиційного потенціалу банків. Забезпечення єдиного підходу, чіткої стратегії та правового підґрунтя в цій сфері, що є важливою умовою не тільки для ефективної діяльності банківського сектора економіки, але й для економічного розвитку країни загалом.

Література:

1. Ігнатченко Н. М. Глобальні передумови інтенсифікації інвестиційної діяльності комерційних банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3069/2757
2. Портна О. В. Фінансовий потенціал комерційних банків як складова сукупного фінансового потенціалу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kpi.kharkov.ua/archive.pdf>
3. Зуєва О. В. Структура фінансового потенціалу банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://visnyk-onu.od.ua/journal/2014_19_3_4/07.pdf
4. Базилевич В. Д. Розвиток фінансового ринку в сучасних умовах / В. Д. Базилевич // Фінанси України. – 2009. – № 12. – С. 5–12.
5. Д'яконова І. Пошук стратегії розвитку банківської системи України в умовах глобалізації фінансових ринків / І. Д'яконова // Вісник НБУ. – 2009. – №2. – С. 26–31.
6. Брегеда О. А. Тенденції розвитку світової та вітчизняної банківських систем [Текст] / О. А. Брегеда, С. М. Савлук // Ринок фінансових послуг. – 2010. – № 4. – С. 27–34.